

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 12 stycznia 1932 r.
sygn. akt III Rw 2308/31**

Sąd odwoławczy nie może zmienić ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd niższej instancji bez ponowienia postępowania dowodowego.

Sąd Najwyższy jako sąd rewizyjny
pod przewodnictwem sędziego Sądu Najwyższego dr. Bresiewicza,
a w obecności sędziów Sądu Najwyższego Bańkowskiego i Żurawskiego, jako sędziów,
w sporze: (1) Stanisława Świdowskiego, (2) Eufemii Fusieckiej, (3) Wandy Klimowej
i (4) Antoniego Świdowskiego w Krakowie, powodów, działających przez adwokata
dr. Teofila Więclawa w Krakowie,
przeciw Marii z Antoszków *primo voto* Dzień *secundo voto* Zawrzykraj, właścicielce
realności w Szczurowej, pozwanej, działającej przez adwokata dr. A. Rosenzweiga
w Krakowie,
o uznanie bezskuteczności kontraktu darowizny wobec pretensji powodów w kwocie
3.112,44 zł,
wskutek rewizji pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, jako sądu
odwoławczego, z dnia 2 czerwca 1931 r., sygn. akt II Bc 309/31, którym ten sąd wskutek
odwołania powodów zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 19 grudnia
1930 r., sygn. akt I Cg J 476/30,
po wysłuchaniu wniosku wiceprokuratora Sądu Najwyższego dr. Hołowczaka,
na posiedzeniu niejawnym postanowił:

uwzględnić rewizję, znieść zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownej rozprawy i rozstrzygnięcia przy którym uwzględnić należy
koszta przewodu rewizyjnego jako dalsze koszta odwoławcze.

Uzasadnienie

Wywodom rewizji opartej na przyczynach zaskarżenia z § 503 pkt 2 i 4 k.p.c.¹,
z punktu widzenia pierwszej nie można odmówić słuszności.

Sąd Apelacyjny na podstawie materiału procesowego stanowiącego podłoże
ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, poczynił bez ponowienia, w myśl
§ 488 k.p.c., dowodów w pierwszej instancji przeprowadzonych, wręcz odmienne niż

¹ Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych
(Procedura cywilna), Dz.U.P. 1895 poz. 113.

sąd ten ustalenia faktyczne i w wyniku też doszedł do odmiennych wniosków prawnych.

Tego rodzaju postąpienie sprzeciwia się zasadzie procesowej wyrażonej w przepisie § 498 ust. 1 k.p.c. i skutkuje wadliwością przewodu odwoławczego, która przeszkodziła wyczerpującemu zbadaniu i gruntownej ocenie sprawy spornej w rozumieniu przepisu § 503 pkt 2 k.p.c.

Okoliczność, że sąd pierwszy przeprowadził dowody ze świadków przez sędziego wezwanego (§ 328 k.p.c.), nie uprawniała Sądu Apelacyjnego do zmiany, opartych na ich zeznaniach ustaleń sądu pierwszej instancji, bez ponownego przeprowadzenia dowodów, co zresztą mogło nastąpić w ten sam sposób, jak to uczynił sąd pierwszy, tj. przez odczytanie na rozprawie zeznań świadków, złożonych przed sędzią wezwanym (§§ 488 zd. 1, 278 zd. 1 k.p.c.).

Protokół tej rozprawy stwierdza, co też i rewizja podnosi, że Sąd Apelacyjny ani nie powziął uchwały co do ponowienia dowodu ze świadków, ani też dowodu tego nie przeprowadził (§ 215 k.p.c.). Co się tyczy dowodu z wysłuchania stron, którego wyniki stanowiły również podstawę odmiennych ustaleń obu sądów, to według § 375 ust. 2 k.p.c. przeprowadzenie tego dowodu przez sędziego wezwanego, może jedynie wtedy mieć miejsce, jeżeli osobiste stawienie strony natrafia na przeszkody, których usunąć nie można, lub byłoby połączone ze stosunkowo wielkimi kosztami.

Wobec tego zatem, gdy jedna ze stron a mianowicie przesłuchany po stronie powodowej Stanisław Świdowski zeznawał przed sądem orzekającym, wyczerpujące zbadanie sprawy wymagało, jak to słusznie rewizja podnosi, aby Sąd Apelacyjny, mając wątpliwości co do ustaleń sądu pierwszego (§ 488 zd. 1. k.p.c.), przeprowadził bezpośrednio przesłuchanie stron obu, skoro przesłanki § 375 k.p.c. co do przesłuchania pozwanej przez sędziego wezwanego nie były w sporze stwierdzone. Zresztą także strona powodowa wniosła o przesłuchanie pozwanej przed sądem orzekającym (k. 20v) a na nieuwzględnieniu tego wniosku oparła w odwołaniu zarzut wadliwości postępowania przed sądem pierwszym.

Z przyczyny tej wadliwości nie mógł Sąd Najwyższy zająć się rozpatrzeniem przyczyny rewizyjnej z § 503 pkt 4 k.p.c., zwłaszcza, że Sąd Apelacyjny nie zajął w zaskarżonym wyroku stanowiska co do zarzutu pozwanej, przytoczonego w ustępie VI lit. d odpowiedzi na skargę.

Z tych pobudek zarządził Sąd Najwyższy zniesienie zaskarżonego wyroku i ponowienie rozprawy przed sądem Apelacyjnym według § 510 k.p.c., wobec czego bliższe rozpatrywanie przyczyny rewizyjnej z § 503 pkt 3 k.p.c. stało się zbędne.

Zastrzeżenie co do kosztów polega na przepisie § 52 k.p.c.

[Przywołane przepisy: § 52, 503, 510, 375, 488, 215, 278, 498 k.p.c.]